

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL AUŠRINĖS ARMONAITĖS SOCIALINIŲ TINKLŲ PASKYROSE SKLEIDŽIAMOS
NEPAŽYMĖTOS POLITINĖS REKLAMOS**

2020 m. rugsėjo 4 d. Nr. 3-78 (1.2)
Vilnius

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2020 m. gegužės 26 d. Reklamos gaudyklėje gavo pranešimą (reg. Nr. 1-1097 (7.9) su nuoroda į socialiniame tinkle *Facebook* Aušrinės Armonaitės paskyroje 2020 m. gegužės 25 d. paskelbtą įrašą¹. Pranešimo autoriaus nuomone, šie įrašai laikytini paslėpta politine reklama.

2. VRK 2020 m. birželio 3 d. posėdžio metu nuspręsta pranešimą perduoti tirti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės (toliau – PPPKFK) skyriui.

3. 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinė kampanija prasidėjo 2020 m. balandžio 10 d. Laisvės partija yra registruota politinės kampanijos dalyve 2020 m. balandžio 10 d. 2020 m. birželio 13 d. Laisvės partijos suvažiavime patvirtintas partijos kandidatų sąrašas, kuriame Aušrinė Armonaitė įrašyta pirmu numeriu.²

4. Peržiūrėjus minimą įrašą nustatyta, kad jame dalinamasi nuoroda į rengiamą virtualią šventę, kurios publikacija yra pažymėta grotažyme politinė reklama³, tačiau pats įrašas, kuriame, be nuorodos į renginį, taip pat publikuojama ir aktyvi nuoroda į Laisvės partijos politinės kampanijos finansiniam rėmimui skirtą elektroninį puslapį, – nepažymėtas. Politikės *Facebook* įrašė informuojama: „*Šiomet nei gėlių, nei knygų, nei šampano, nei padėti įkurti partiją nereikia [emocijos ikona]. Bet šį tą iš Jūsų priimsiu - tai 12 EUR paramą mūsų rinkimų kampanijai. Jeigu norite paaukoti, visa info čia: <https://www.laisvespartija.lt/paremti/>.*“

5. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama – tai valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendumuose arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės*

¹ <https://www.facebook.com/ausrine.armonaite/posts/10223520061254807>

² <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1188125/laisves-partija-patvirtino-kandidatu-i-seima-sarasa-ir-programa>

³ <https://www.facebook.com/events/278809309825181/>

politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.

6. Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama turi būti pažymėta nurodant lėšų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos; 2 dalyje – politinė reklama, nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politinė reklama ir yra draudžiama. Už jos skleidimą taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.*

7. VRK 2018 m. birželio 19 d. sprendimu Nr. Sp-75 patvirtintų Rekomendacijų dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpiu (toliau – Rekomendacijos) 17 punkte numatyta, kad *kandidatai, politikai, pretendentai į kandidatus, savo asmeninėse socialinių tinklų paskyrose neatlygintinai skleisdami įrašus apie savo darbinę, politinę veiklą, asmeninį, šeiminių gyvenimą, pomėgius, kuriais jie propaguoja save, politinę partiją ar kitus politinės kampanijos dalyvius, taip pat savo idėjas, tikslus ar programą, tuos įrašus pažymi žyma, kad tuo konkrečiu įrašu kandidatas, pretendentas į kandidatus ar politikas neatlygintinai skleidžia politinę reklamą.*

8. 2020 m. birželio 10 d. Aušrinei Armonaitei išsiųstas VRK raštas (reg. Nr. 2-590 (7.9), kuriuo prašoma pažymėti įrašą per 3 darbo dienas ir imtis kontrolės priemonių, kad ateityje būtų laikomasi politinės reklamos žymėjimo reikalavimų. VRK išsiųstame prašyme pažymėti politinę reklamą taip pat nurodoma, kad už pakartotinį nepažymėtos politinės reklamos skleidimą bus taikoma administracinė atsakomybė.

9. Į prašymą elektroniniu laišku A. Armonaitė atsiliepė nedelsdama, papildomai patikslinusi, kuri įrašą pažymėti, tą pačią 2020 m. birželio 10 d. prie įrašo pridėjo grotąžymę *politinė reklama*. Taigi, įrašas nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama nuo 2020 m. gegužės 25 d. iki birželio 10 d., tai yra 17 dienų.

10. 2020 m. birželio 15 d. VRK Reklamos gaudyklėje gautas naujas pranešimas (reg. Nr. 1-1343 (7.9) su nuoroda į A. Armonaitės socialinio tinklo *Facebook* paskyros įrašą⁴, paskelbtą 2020 m. birželio 13 d.

11. VRK 2020 m. birželio 17 d. posėdžio metu nuspręsta perduoti pranešimą tirti PPPKFK skyriui.

12. Pastebėtina, kad įrašas paskelbtas jau po to, kai A. Armonaitė 2020 m. birželio 10 d. buvo gavusi VRK prašymą laikytis politinės reklamos skleidimo tvarkos.

13. 2020 m. birželio 13 d. paskelbtame įrašė pranešama apie Laisvės partijos naujienas: informuojama, kad patvirtintas Laisvės partijos kandidatų į Seimo rinkimus sąrašas ir partijos

⁴ <https://www.facebook.com/1387491646/posts/10223714469874901/>

rinkimų programa; taip pat pranešama, kad partijos galutinis kandidatų sąrašas bus paskelbtas liepos 20 d. Publikacijoje vartojamas agitacinis kalbos stilius: „Pirmyn už laisvę!“. Įrašė rašoma: „Šiandien pasitvirtinome puikius kandidatus į Seimą, liberalių ir išsamią partijos programą bei padarėme didelę inovaciją iškeldami partijos suvažiavimą į internetą, pasiekdami savo narius ir draugus nuo Vilniaus iki San Francisko. Džiaugiuosi mūsų komanda, su kuria išbandome vis daugiau naujovių, ištriname vis daugiau ribų ir kartu mokomės, kaip ateityje būti dar geresniais. Galutinė kandidatų komanda urbi et orbi bus pristatyta liepos 20 [emocijos ikona]. Sekite spaudą! [emocijos ikona] Pirmyn, už laisvę [2 emocinės ikonos].“ Įrašas iliustruotas partijos narių, įskaitant pirmininkę, nuotraukų koliažu iš keleto populiariausių visuomenės informavimo priemonių (Delfi, „Lietuvos ryto“, „Verslo žinių“, 15 min.lt ir kt.), publikavusių naujienas iš virtualiai vykusio partijos suvažiavimo, kuris vyko tą pačią 2020 m. birželio 13 d.

14. 2020 m. birželio 29 d. VRK išsiuntė paklausimą (reg. Nr. 2-678 (7.9) su prašymu paaiškinti, kodėl įrašai socialinio tinklo paskyroje toliau nežymimi. Paklausime teiraujamasi, kas administruoja A. Armonaitės paskyrą socialiniame tinkle.

15. 2020 liepos 7 d. el. paštu gautas A. Armonaitės atsakymas (reg. Nr. 1-2105 (7.9), kuriame nurodoma, kad socialinio tinklo *Facebook* paskyrą A. Armonaitė administruoja pati, įrašai nepažymėti kaip politinė reklama per skubėjimą. Teigiama, kad visus VRK minimus įrašus pažymėjo ir pažada ateityje skelbti atidžiau.

16. 2020 m. liepos 9, 23 ir 27 dienomis VRK Reklamos gaudyklėje gauti keturi nauji pranešimai apie nepažymėtus įrašus Aušrinės Armonaitės paskyroje: *TikTok* platformoje (birželio 30 d.⁵, reg. Nr. 1-1678 (7.9) ir socialiniame tinkle *Facebook* (gegužės 18 d.⁶(reg. Nr. 1-1943 (7.9), liepos 22 d.⁷ (reg. Nr. 1-1942 (7.9) ir liepos 26 d.⁸ (reg. Nr. 1-1968 (7.9).

17. VRK 2020 m. liepos 16 ir 30 d. posėdžiuose nuspręsta pranešimus perduoti tirti PPPKFK skyriui, prijungiant prie vykdomo tyrimo.

18. VRK 2020 m. rugpjūčio 3 d. išsiuntė papildomą paklausimą (reg. Nr. 2-943 (7.9) A. Armonaitei dėl naujuose pranešimuose minimų įrašų su prašymu paaiškinti, kodėl po raginimų politinė reklama vis dar publikuojama be žymėjimo, ir paaiškinimu, kad taisyklės galioja visiems socialiniams tinklams, įskaitant ir *TikTok* platformą. 2020 m. rugpjūčio 11 d. gautas A. Armonaitės atsakymas (reg. Nr. 1-2359 (7.9).

⁵ <https://vm.tiktok.com/J8GAh9H/>

⁶ <https://www.facebook.com/aarmonaite/posts/2523054681341977>

⁷ <https://www.facebook.com/ausrine.armonaite/posts/10224134053924240>

⁸ <https://www.facebook.com/ausrine.armonaite/posts/10224164932176177>

19. Peržvelgus po VRK kreipimosi į Aušrinę Armonaitę gautuose pranešimuose nurodytus neatlygintinai skelbtus įrašus, kurie nebuvo pažymėti kaip politinė reklama, nustatyta:

19.1. **2020 m. gegužės 18 d.** socialinio tinklo *Facebook* A. Armonaitės politiko profilyje publikuotas įrašas, kuriame dalinamasi portale *Delfi.lt* tą pačią dieną publikuotu straipsniu „Laisvės partija kviečia reitinguoti jos kandidatų sąrašą Seimo rinkimams“, taip pat įrašė raginama reitinguoti partijos Seimo rinkimų sąrašą (aktyvi Laisvės partijos *Facebook* paskyros nuoroda), kviečiama tapti Laisvės partijos draugu (aktyvi nuoroda į registraciją). Įrašas laikytinas politine reklama.

19.1.1. A. Armonaitė 2020 m. rugpjūčio 11 d. atsakyme nurodė, kad sutinka su pastaba: „įvyko žmogiška klaida, įrašas jau pakoreguotas ir pažymėtas kaip politinė reklama“.

19.1.2. Nustatyta, kad įrašas vis dėlto nepažymėtas⁹. Taigi, įrašas nėra pažymėtas kaip politinė reklama nuo 2020 m. gegužės 18 d. iki (rugsėjo 4 d.), tai yra ilgiau nei 3 mėnesius.

19.2. **2020 m. birželio 13 d.** paskelbtame *Facebook* įrašė informuojama, kad patvirtintas Laisvės partijos kandidatų į Seimo rinkimus sąrašas ir partijos rinkimų programa; taip pat pranešama, kad partijos galutinis kandidatų sąrašas bus paskelbtas liepos 20 d. Įrašas iliustruotas partijos suvažiavimo nuotraukomis. Vartojamas agitacinis kalbos stilius: „Pirmyn už laisvę!“. Įrašas laikytinas politine reklama.

19.2.1. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad prieš tris dienas (2020 m. birželio 10 d.) iki aptariamo įrašo paskelbimo VRK raštu kreipėsi į A. Armonaitę dėl politinės reklamos žymėjimo kandidatės paskyroje socialiniame tinkle *Facebook*.

19.2.2. Įrašas nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama nuo 2020 m. birželio 13 d. iki liepos 7 d., tai yra 25 dienas.

19.3. **2020 m. birželio 30 d.** vaizdo įrašų *TikTok* platformoje publikuotame įrašė yra grotažymė „Laisvės partija“, t. y. propaguojamas politinės kampanijos dalyvis. Įrašė, pateiktame vaizdo įrašė, tuščioje Seimo posėdžių salėje nufilmuota A. Armonaitė su priedašu: „*Ješkokite Seime to, kas kovotų už...*“, o toliau turinyje pažymimos idėjos ir tikslai: inovacija, sąžiningo verslo laisvė, kokybiškas švietimas, lygybė prieš įstatymus ir kt., todėl įrašas laikytinas politine reklama.

19.3.1. A. Armonaitė nurodė, kad „*vos įkėlus šį vaizdo įrašą, norėjau pažymėti kaip politinę reklamą, tačiau TikTok platformoje nėra galimybės koreguoti jau įkeltus vaizdo įrašus. Dėl šios priežasties minėtą vaizdo įrašą užslaptinau*“.

⁹ <https://www.facebook.com/aarmonaite/posts/2523054681341977>, žiūrėta 2020 m. rugpjūčio 31 d.

19.3.2. Įrašas nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama nuo 2020 m. birželio 30 d. iki 2020 m. rugpjūčio 10 d., tai yra 42 dienas. 2020 m. rugpjūčio 11 d. vaizdo įrašų *TikTok* platformoje įkeltas identiškas vaizdo įrašas su grotaziyme *politinė reklama*¹⁰.

19.4. **2020 m. liepos 22 d.** socialinio tinklo *Facebook* Aušrinės Armonaitės asmeninėje paskyroje publikuotame įrašė aprašoma visuomenei aktuali tema dėl Registrų centro serverių patalpos užliejimo po smarkių liūčių. Komentuojama, kaip išvengti elektroninių duomenų sutrikimo krizės.

19.4.1. Pastebėtina, kad įrašė nekalbama apie politinę partiją, nepristatomi politinės kampanijos dalyvio tikslai, idėjos ar programa. Įrašė nėra iliustracijų, viešinama tik politikės A. Armonaitės nuomonė – komentaras. Įrašo turinys susijęs su šiuo metu einamomis pareigomis.

19.4.2. Atsakydama A. Armonaitė nurodė, kad „*šio įrašo nevertinčiau kaip politinės reklamos. Aš, kaip Seimo narė, išsakau poziciją dėl įvykusių derybų dėl ES biudžeto. Tačiau nenorėdama leistis į diskusijas, įrašą pakoregavau ir pažymėjau kaip politinę reklamą*“.

19.4.3. Įrašas laikytinas įprasto pobūdžio informaciniu pranešimu apie politiko veiklą pagal Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punktą, kuriuo politine reklama nelaikomi: *politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politikų, politinių partijų, kandidatų veiklą.*

19.5. **2020 m. liepos 26 d.** publikuotame A. Armonaitės socialinio tinklo *Facebook* asmeninės paskyros įrašė minima Laisvės partija, kalbama apie lažybas su TV laidų vedėju A. Tapinu apie partijos galimybes artėjančiuose Seimo rinkimuose. Turinyje rašoma: „*Taip, mūsų komandoje nėra „žvaigždžių“: nekvietėme tų, kurie tampo traktorių padangas, yra pagarsėję „bebrai“ ar atsitiktinai pateko į aukštus politinius postus. Mūsų komanda yra idėjomis gyvenantys žmonės, kurie nuoširdžiai nori keisti Lietuvą į laisvesnę, atviresnę, vakarietiškesnę valstybę. Su tokia komanda, idėjomis ir džiaugsmu, kokiais pasitinkame šiuos rinkimus - tai vienintelis įmanomas scenarijus*“.

19.5.1. Nurodytame įrašė kalbama apie Laisvės partijos dalyvavimą rinkimuose, netiesiogiai aptariamam kandidatų sąrašas, todėl įrašas laikytinas politine reklama.

19.5.2. A. Armonaitė atsakyme nurodė, kad „*tiesiogiai šio įrašo nelaikau politine reklama, nes jame kalbama apie Laisvės partijos patekimo ir nepatekimo į LR Seimą galimybes, o tai būtų galima traktuoti ir kaip neigiamą informaciją apie partiją. Tačiau norint išsklaidyti abejones, įrašą pakoregavau ir pažymėjau kaip politinę reklamą*“.

¹⁰ <https://www.tiktok.com/@ausrinearm/video/6859704452484451590?lang=en>

19.5.3. Įrašas nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama nuo 2020 m. liepos 26 d. iki 2020 m. rugpjūčio 11 d., tai yra 17 dienų.

20. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2020 m. birželio 30 d. vaizdo įrašų platformoje *TikTok* publikuotas įrašas bei 2020 m. liepos 26 d. socialinio tinklo *Facebook* paskyroje paskelbtas įrašas, abu turintys politinės reklamos požymių, yra paskelbti po to, kai 2020 m. birželio 10 d. VRK išsiuntė A. Armonaitei prašymą laikytis įstatymų reikalavimų dėl politinės reklamos skleidimo, ir po to, kai 2020 m. birželio 29 d. VRK išsiuntė paklausimą dėl informacijos pateikimo apie įrašus socialiniame tinkle. Taigi, politinė reklama be numatyto žymėjimo skleidžiama ir po VRK pastebėjimų.

21. Šioje pažymoje iš viso aptarti 6 Aušrinės Armonaitės socialiniuose tinkluose neatlygintinai šios politinės kampanijos laikotarpiu paskelbti įrašai, iš kurių 5 laikytini politine reklama, todėl žymėtini pagal numatytus politinės reklamos skleidimo reikalavimus. Vienas įrašas, nurodytas šios pažymos 19.4 papunktyje, laikytinas įprastinio pobūdžio pranešimu apie politiko veiklą.

22. Savo atsakymuose A. Armonaitė nurodo, kad politinės reklamos nepažymi dėl skubėjimo, neapdairumo ar žmogiškų klaidų. Po VRK kreipimusi 4 šioje pažymoje minimi įrašai Aušrinės Armonaitės pažymėti kaip politinė reklama per 17–42 dienas nuo jų paskelbimo, vienas *Facebook* politiko profilyje – vis dar nepažymėtas (daugiau nei 3 mėn.).

23. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 92 straipsnio 2 dalį, *Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme, rinkimų įstatymuose ir Lietuvos Respublikos referendumo įstatyme nustatytų politinės reklamos skleidimo reikalavimų nesilaikymas užtraukia baudą viešosios informacijos rengėjų ar skleidėjų vadovams arba kitiems už viešosios informacijos skleidimą ar visuomenės informavimo priemonės turinį atsakingiems asmenims nuo trijų šimtų iki vieno tūkstančio keturių šimtų penkiasdešimt eurų. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad 2 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai, užtraukia baudą viešosios informacijos rengėjų ar skleidėjų vadovams arba kitiems už viešosios informacijos skleidimą ar visuomenės informavimo priemonės turinį atsakingiems asmenims nuo keturių šimtų aštuoniasdešimt iki trijų tūkstančių eurų.*

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti politine reklama Aušrinės Armonaitės socialinių tinklų paskyrose neatlygintinai paskelbtus įrašus:

1.1. 2020 m. gegužės 18 d. socialinio tinklo *Facebook* politiko paskyroje kvietimą reitinguoti Laisvės partijos kandidatų į Seimo rinkimus sąrašą;

1.2. 2020 m. gegužės 25 d. socialinio tinklo *Facebook* asmeninėje paskyroje kvietimą paremti Laisvės partijos politinę kampaniją;

1.3. 2020 m. birželio 13 d. socialinio tinklo *Facebook* asmeninėje paskyroje apie Laisvės partijos suvažiavimą;

1.4. 2020 m. birželio 30 d. vaizdo įrašą platformoje *TikTok*;

1.5. 2020 m. liepos 26 d. socialinio tinklo *Facebook* asmeninėje paskyroje apie Laisvės partijos galimybes artėjančiuose rinkimuose.

2. Nepripažinti politine reklama 2020 m. liepos 22 d. Aušrinės Armonaitės socialinio tinklo *Facebook* asmeninėje paskyroje neatlygintinai paskelbto įrašo apie Registrų centro užliejimą.

3. Pripažinti šio sprendimo 1 punkte nurodytus įrašus nuo jų paskelbimo iki pažymėjimo po Vyriausiosios rinkimų komisijos kreipimosi datos paslėpta politine reklama.

4. Taikyti administracinę atsakomybę Aušrinei Armonaitei už paslėptos politinės reklamos skleidimą.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Darbuotoja

Viktorija

Porokhina